

BLIKVANGER

De FOV in 2009

01. INHOUD

01.
INHOUD

02.
WOORD VOORAF

03.
FOV ONDER DE LOEP

04.
INFORMATIE EN DIENSTVERLENING

05.
BELANGENBEHARTIGING

06.
HET DOSSIER (INDE)X

07.
BELEIDSPLAN FOV

08.
BOEKSTAVEN

09.
EVALUATIECYCLUS

10.
VISITATIES: ACHTER DE SCHERMEN

11.
EN DAN IS ER NOG...

02. WOORD VOORAF

Op 1 januari 2010 ging Hugo De Vos met pensioen. FOV-voorzitter Peter Warson zwaait hem uit en blikt vooruit.

In de geschiedenis van elke organisatie zijn er momenten die heel belangrijk zijn voor de verdere evolutie van de organisatie zelf. Voor de FOV is dat niet anders.

2009 was zo'n jaar: afscheid van de directeur en aanstelling van de nieuwe directeur.

Na een lange carrière gaat Hugo De Vos met pensioen. Meer dan dertig jaar inzet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk in Vlaanderen is niet niks. Hugo is in die periode uitgegroeid tot dé referentie in Vlaanderen: geen decreet, geen uitvoeringsbesluit, geen reglement of hij kende het. Meer dan kennen: Hugo doorgrondde de hele regelgeving, zocht naar interpretaties, analyseerde en berekende gevolgen van de regelgeving.

Dat gebeurde op een bijzondere manier, die ik wil omschrijven met de uitdrukking 'met het hart op de juiste plaats'. Nooit heb ik het meegemaakt dat Hugo een ander belang dan dit van de sector heeft verdedigd, nooit was er een dubbele of verborgen agenda. Het argument van de rede, het inzicht en het algemeen belang stonden voorop. Argumenteren, overtuigen, deskundigheid, draagvlak creëren, informeren,... Nooit mensen schoffelen, ook niet in het vuur van een discussie; altijd bereid tot dialoog. Maar wel duidelijk: wie met Hugo 'zaken deed' wist waar ie aan toe was. Hugo staat in de traditie van de echt beleefde democratie. Deze houding vult de rationaliteit aan: de argumentatie was ook altijd beleefd, doorleefd. Zoeken naar een eervol compromis, naar overeenstemming, naar consensus. Met aandacht voor het grote en kleine verhaal bij elke tussenkomst. Zorg vooral voor de zwakkere organisaties.

Haast dag en nacht stond Hugo ter beschikking van de FOV en de sector. Een tomeloze inzet tekende zijn

engagement. Geen enkele vergadering - en het waren er heel veel! - was niet voorbereid, geen enkele tekst was niet gecontroleerd, bijgeschaafd, genuanceerd.

Hugo 'ademde' de sector en cultuur(beleid) in het algemeen. Een grote mijnheer - ook letterlijk. Maar evenzeer met heel veel aandacht en empathie voor de persoon achter een dossier. Zo bouwde Hugo ook een zeer breed netwerk uit, waarin persoonlijk engagement en vriendschap belangrijk waren.

De laatste tien jaar van zijn loopbaan werd met de oprichting van FOV een droom waar: een pluralistische organisatie die heel de sector verenigde en die de oude grenzen kon overstijgen. Dit 'avontuur' was niet vanzelfsprekend. Deze manier van werken vraagt van alle betrokkenen een paar bijzondere vaardigheden. Respect is daar de kern van. Het is een veel misbruikt woord, de praktijk binnen FOV vraagt wel voortdurende afwegingen om ieders rechtmatige positie en belangen recht te doen. Dat was een grote zorg van Hugo.

We zijn er samen in geslaagd om gedurende 10 jaar deze oefening goed te doen. Onder bezieling van Hugo is de FOV uitgegroeid tot dé referentie voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk in Vlaanderen. Dat is wellicht zijn grootste verdienste. Als onze sector nu beleidsmatig staat waar hij staat, als we nu met de jaarlijkse publicatie van Boekstaven over een pak data beschikken, dan is dat niet het minst ook de verdienste van Hugo.

Zowel intern als extern is de voorbije 10 jaren stevig aan de weg getimmerd. Dat is uiteraard niet alleen het werk van Hugo; maar van alle instanties binnen FOV. Naar aanleiding van ons 10-jarig bestaan wil ik ook uitdrukkelijk hulde en dank brengen aan de leden van onze staf en secretariaat. Zonder hun dagelijkse inzet was ons werk niet mogelijk. Dit geldt eveneens voor de leden van ons bestuur: het bereidwillige én

vrijwillige engagement van de leden van ons Dagelijks Bestuur en Raad van Bestuur is een enorme troef. Een federatie is maar zo sterk als de achterban, de leden: wij ontfangen ons mandaat aan hen. En uiteraard moeten we dat verdienen, ook zo'n boutade. Maar het feit dat alle organisaties trouw lid blijven, toont toch aan dat we dit vertrouwen waard zijn.

De (sociaal-culturele) wereld stond in 2009 niet stil, gelukkig maar. In dit jaarverslag lees je wat ons dit jaar bezig hield. Een paar topics: voor de nieuwe Vlaamse regering stelden we een memorandum op, we legden contacten met de nieuwe Minister van Cultuur en haar kabinet, we onderhandelden het index-dossier, we keken toe op het verloop van de visitaties en de eind-evaluaties. In 2009 hebben we ons nieuwe beleidsplan voor de volgende 5 jaar afgewerkt en de speerpunten voor onze werking in 2010 vastgelegd. De budgettaire toestand van Vlaanderen zal ons verder dwingen tot bijzonder zorgvuldig overleg.

We zullen ons 10 jarig bestaan aanvangen met een nieuwe directeur: Dirk Verbist.

Dirk staat volop in de traditie die binnen de FOV essentieel is: grote openheid en actief pluralisme, deskundigheid en engagement. Ook Dirk heeft zijn sporen al verdiend. Wij zijn dan ook blij en fier dat we Dirk hebben kunnen aantrekken als nieuwe directeur.

Op naar de volgende 10 jaar!

*Peter Warson,
Voorzitter*

Op 11 februari 2010 vierde de FOV in Bozar haar tiende verjaardag. De foto's in dit jaarverslag geven een sfeerbeeld van het feestje.

03. FOV ONDER DE LOEP

100 PROCENT LIDMAATSCHAP

Alle erkende en/of gesubsidieerde sociaal-culturele volwassenenorganisaties waren in 2009 lid van de FOV. Het gaat om 57 verenigingen, waaronder 14 migrantenfederaties, 25 vormingsinstellingen, 13 volkshogescholen en 31 bewegingen. Drie organisaties hadden het statuut van toegetreten lid.

BESTUUR

De FOV is een vereniging zonder winstoogmerk (vzw).

Het hoogste orgaan is de Algemene Vergadering. In die Algemene Vergadering zetelen alle aangesloten organisaties. Deze vergadering bepaalt de grote lijnen, zoals het vastleggen van het beleidsplan, de jaar- en financiële plannen,... Het beleid en beheer van de FOV worden door de Algemene Vergadering toevertrouwd aan de Raad van Bestuur. In die Raad van Bestuur zetelen vertegenwoordig(st)ers van de drie decretale werksoorten. Er zijn 9 mandaten voor de verenigingen, 8 voor de vormingsinstellingen (waaronder 3 voor de volkshogescholen) en 4 voor de bewegingen. Het huidige bestuur werd door de Algemene Vergadering van 19 oktober 2006 verkozen en dit voor een periode van vier jaar.

Tijdens de Algemene Vergadering van 13 maart 2009 vond één bestuurswissel plaats. Tanja Gouverneur (Z11/KR8) werd binnen de werksoort Instellingen vervangen door Koen Trappeniers (eveneens Z11/KR8). Tijdens de Algemene Vergadering van 30 oktober 2008 vond nog een wissel plaats binnen dezelfde werksoort Instellingen: Leen Van Lierde (Werknemerswelzijn) werd vervangen door Greet Firlefyn (Vijftact).

Het FOV-bestuur ziet er als volgt uit:

Auwerx Patrick (Mobiel 21) - *bewegingen*

Béatse Peter (Vormingplus Gent-Eeklo) - *volkshogescholen*

Declercq Johan (De Maakbare Mens) - *bewegingen*

De Prins Francine (Beweging tegen geweld - vzw Zijn) - *bewegingen*

Desmedt Luc (Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging - HVV) - *verenigingen*

Desmet Ingrid (vtbKultuur) - *verenigingen*

Firlefyn Greet (Vijftact) - *instellingen*

Geeroms Jul (OKRA) - *verenigingen*

Larock Yves (Stichting Lodewijk de Raet) - *instellingen*

Loose John (Vormingplus regio Brugge) - *volkshogescholen*

Maes Corry (S-Plus) - *verenigingen*

Marzo Fernando (Acli-Vlaanderen) - *verenigingen*

Nelen Ludo (Vorming & Actie) - *instellingen*

Sleurs Jeroen (Davidsfonds) - *verenigingen*

Trappeniers Koen (KR8, Z11) - *instellingen*

Van Asch Ria (Vormingplus regio Mechelen) - *volkshogescholen*

Van Espen Carina (VIVA-SVV Socialistische Vrouwenvereniging) - *verenigingen*

Van Hoof Chris (KVLV - Vrouwen met vaart) - *verenigingen*

Van Hoofstadt Lieve (Centrum voor Christelijk Vormingswerk - CCV) - *instellingen*

Vermeersch Kristien (Netwerk Vlaanderen) - *bewegingen*

Warson Peter (KWB) - *verenigingen* - *voorzitter FOV*

DAGELIJKS BESTUUR

De werkzaamheden van het bestuur worden voorbereid door het Dagelijks Bestuur. Het Dagelijks Bestuur neemt, in een paritaire samenstelling tussen de werksoorten, de operationele leiding waar van de organisatie.

Het Dagelijks Bestuur bestond in 2009 uit volgende leden:

Declercq Johan (De Maakbare Mens) - *bewegingen - ondervoorzitter*

Desmedt Luc (Humanistisch-Vrijzinnige Vereniging - HVV) - *verenigingen - secretaris*

Loose John (Vormingplus Brugge) - *instellingen - ondervoorzitter*

Van Hoofstadt Lieve (Centrum voor Christelijk Vormingswerk - CCV) - *instellingen - ondervoorzitter*

Vermeersch Kristien (Netwerk Vlaanderen) - *bewegingen - penningmeester*

Warson Peter (KWB) - *verenigingen - voorzitter*

Francine De Prins (Beweging tegen geweld - vzw Zijn) verving Kristien Vermeersch tot september 2009.

PERSONEEL

De werkzaamheden van FOV worden professioneel ondersteund door een team van medewerkers. In 2009 werkten acht personeelsleden (en Eline George als tijdelijke ondersteuning gedurende het zwangerschapsverlof van Liesbeth De Winter) voor de FOV:

Cleynhens Karine, administratief medewerkster

Cornelis Nele, stafmedewerkster

Deckmyn Sam, stafmedewerker communicatie

De Vos Hugo, directeur

De Winter Liesbeth, stafmedewerkster

George Eline, (tijdelijke) stafmedewerkster

Luyten Claire, stafmedewerkster

Sellekaerts Luc, onderhoudsmedewerker

Van Aerschot Dirk, logistiek en financieel medewerker

De werkzaamheden van de FOV gebeuren bij gratie van een financiële input van de leden en van de overheid. De leden betalen een lidmaatschapsbijdrage, die is aangepast aan hun subsidiebedragen. De overheid zorgt daarnaast voor een substantiële bijdrage. De overheid subsidieerde de FOV in 2009 met 298.000 euro. In 2010 zal dit bedrag wegens besparingen dalen tot 293.000 euro. Dit bedrag ligt evenwel nog steeds lager dan wat eerder in het FOV-decreet was bepaald (0,7% van de subsidies die aan de aangesloten lidorganisaties worden uitgekeerd).

FOV IN CONTACT MET DE LEDEN

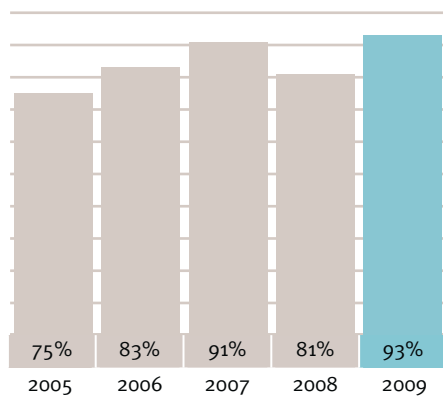
Om de belangen van de organisaties goed te kunnen verdedigen, houdt de FOV de band met de lidorganisaties zo nauw mogelijk. Centraal hierbij staan de werksoortelijke werkgroepen.

Deze werkgroepen vormen het vlees en bloed van de werking van de FOV. Maandelijks worden hier de standpunten voorbereid, de actualiteit opgevolgd, de inhoudelijke lijnen verder uitgetekend en afgetoetst,...

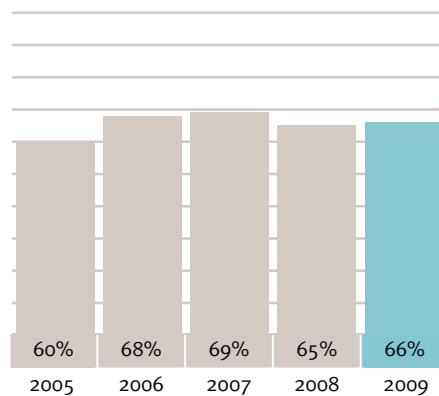
De bijgevoegde tabellen tonen de participatie aan de FOV-werkgroepen van de voorbije vijf jaren. Het gaat telkens om de gemiddelde jaarlijkse participatiegraad op het totaal van de erkende en/of gesubsidieerde FOV-lidorganisaties. Deze cijfers zijn over de jaren heen vrij stabiel.

Naast de werkgroepen spelen ook de bestuursorganen een belangrijke rol in de FOV. Ook in 2009 leverden de leden van het Dagelijks Bestuur en de Raad van Bestuur grote inspanningen. De grafische weergave van de gemiddelde deelname aan het Dagelijks Bestuur en aan de Raad van Bestuur geeft hierover een indicatie.

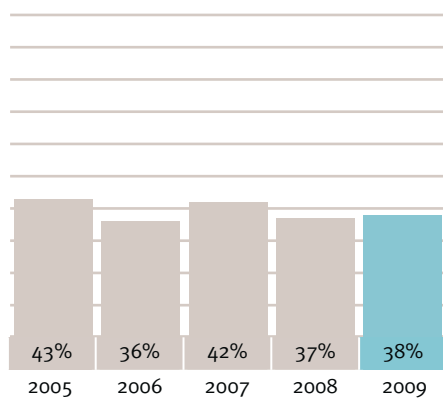
deelname aan het Dagelijks Bestuur

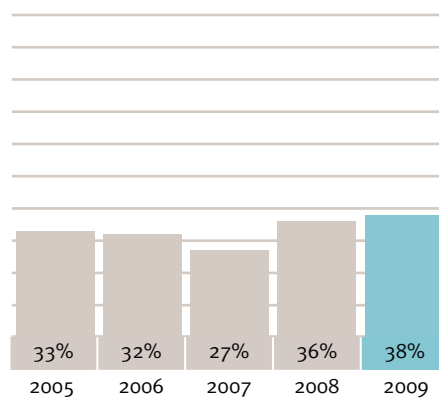
deelname aan de Raad van Bestuur

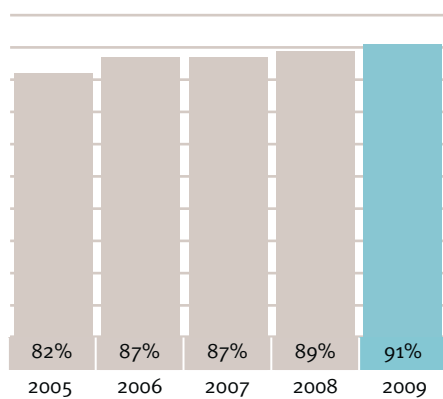
deelname aan de werkgroep Verenigingen

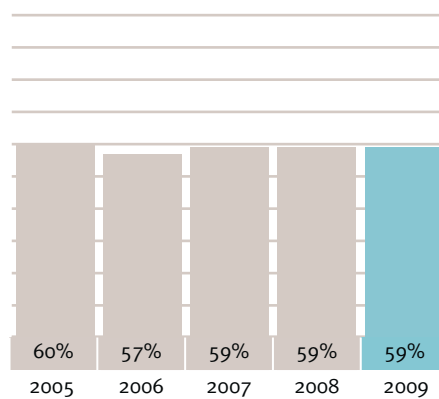
deelname aan de werkgroep Bewegingen

deelname aan de werkgroep Volkshogescholen

deelname aan de werkgroep Instellingen

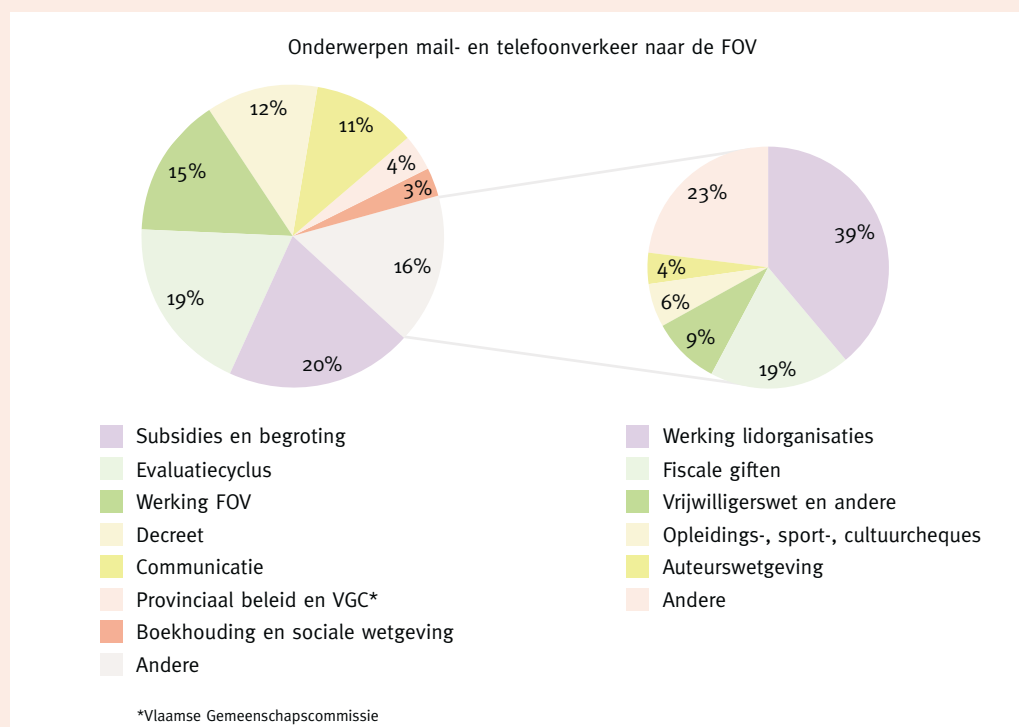

04. INFORMATIE EN DIENSTVERLENING

DIENSTVERLENING AAN LIDORGANISATIES

MAIL- EN TELEFOONVERKEER

De werkgroepen vormen een belangrijke draaischijf voor het contact met de leden. Maar de lidorganisaties vinden ook met hun particuliere vragen de weg naar de FOV. Dat 2009 het jaar van de evaluatiecyclus en (opnieuw) het jaar van de index was, blijkt ook uit de vragen die de FOV binnenkreeg. De decreetwijziging riep ook in 2009 nog heel wat vragen op. Vragen over de werking van de FOV en over FOV-publicaties (digizine, website, PowerPoint-presentaties, Boekstaven) zijn intussen klassiekers. Meer details vind je terug in de onderstaande taartgrafiek.

FACE TOT FACE

2008 was het jaar waarin organisaties voor het eerst een voortgangsrapport schreven. De FOV las alle voortgangsrapporten van haar lidorganisaties, met als doel later feedback te kunnen geven over de formele aspecten van de rapporten. In 2009 gebeurde dit vooral met het oog op de nakende visitaties in het kader van de evaluatiecyclus. Naast de frequente, korte contacten, maakten 13 verenigingen, 9 bewegingen en 1 gespecialiseerde vormingsinstelling expliciet van het aanbod van een uitgebreid contact hierover gebruik.

De informatietour over het wijzigingsdecreet liep in 2009 verder. De FOV bood haar lidorganisaties ook in 2009 een presentatie over het vernieuwde decreet aan, op het secretariaat van de organisaties zelf. Het waren vooral de (migranten)verenigingen (10) die van het aanbod gebruik maakten om hun collega's en bestuursleden te informeren. Bij de migrantenfederaties lag de nadruk dan ook op de erkennings- en subsidiëeringsvoorwaarden.

10 lidorganisaties kregen bij de eindevaluatie van de lopende beleidsperiode in december 2009 een negatieve beslissing over hun werking. De FOV bood deze organisaties ondersteuning in de verdere afwikkeling van de procedure.

ONLINE

In 2009 lanceerde de FOV een online indexcalculator. Met de calculator kunnen de organisaties hun subsidies berekenen en controleren. Ook werd een extranet 'DocsBox' op poten gezet. Voortaan kunnen alle leden de FOV-documenten online inkijken en downloaden. Onze Boekstaven-werking vindt ook online zijn uitbreiding: met een benchmarking-instrument kunnen organisaties hun gegevens vergelijken met deze van hun werksoort.

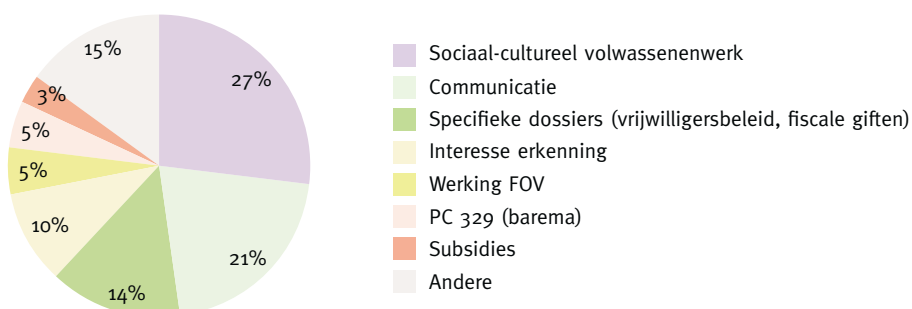
ANDERE ADVIESVERLENING

De FOV is ook bekend bij andere organisaties dan haar lidorganisaties. De FOV ontving van buitenaf voornamelijk inhoudelijke vragen over het sociaal-cultureel volwassenenwerk (decreet, sector, lidorganisaties) en reacties op haar publicaties (zie taartgrafiek hieronder).

Heel wat organisaties hebben interesse in een erkenning (of subsidiëring) onder het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De nieuwe beleidsperiode, en dus de indiendata voor de dossiers, komt dichterbij. Medewerkers van de FOV hadden, naast de veelvuldige korte gesprekken via e-mail of telefoon, in de loop van 2009 ook 14 intensievere contacten met organisaties die graag onderdak willen in de sociaal-culturele sector:

- 3 kandidaten-gespecialiseerde vormingsinstelling
- 5 kandidaten-beweging
- 5 kandidaten-vereniging

Onderwerpen ingekomen vragen van derden aan de FOV

EXTERNE COMMUNICATIE

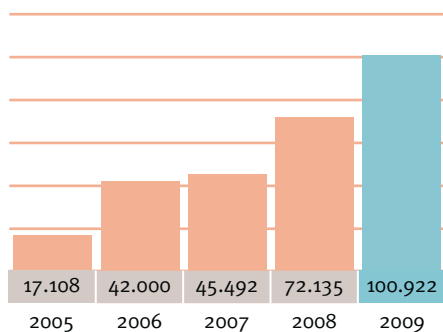
Naast de communicatie met actoren uit de sector verzorgt de FOV ook de communicatie naar een breder publiek. Met de integratie van een communicatieplan in het beleidsplan (zie verder) wil de FOV die brede communicatie verder uitbouwen.

De elektronische nieuwsbrief 'digizine' zet zijn gestage groei voort: in 2009 waren er 1117 abonnees. Er werden

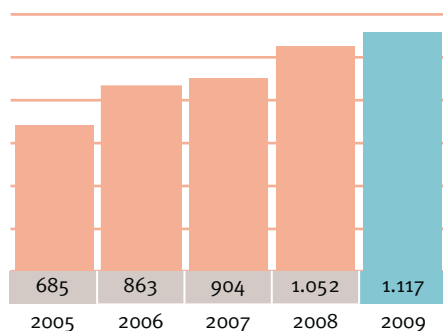
22 edities verzonden, samen goed voor 204 artikels. Dat digizine gelezen wordt, merken we aan de pieken in de trafiek op onze website na elke verzending. Regelmatig duikt bovendien in de politiek een citaat uit onze nieuwsbrief op, of krijgen we vragen of opmerkingen over onze artikels.

Ook de trafiek op onze website blijft groeien: tussen 2008 en 2009 groeide het aantal bezoeken met 40% tot over de 100.000. Omwille van de vergelijkbaarheid houden we reeds 5 jaar lang vast aan hetzelfde meetinstrument. We meten sinds half 2008 echter ook met nieuwe instrumenten. Deze nuanceren het bezoekersaantal, maar bevestigen de positieve trend. Online extra's naast onze website (zoals de DocsBox, een mini-site over de verkiezingen en de indexcalculator,...) genereerden samen een dikke 2.300 bezoeken. De top vijf van populairste pagina's is onwrikbaar: op de absolute eerste plaats staat onze pagina met de loonbarema's in de sector, op afstand gevolgd door de verklarende woordenlijst, informatie over onze lidorganisaties en de Federatie, en de subsidiewijzer.

bezoeken website www.fov.be

abonnees digizine

05. BELANGENBEHARTIGING

2009 was voor de belangenbehartiging van de FOV een wat speciaal jaar. De Vlaamse verkiezingen en de aanstelling van de nieuwe regering gaven de gelegenheid om opnieuw onze zorgen en aandachtspunten aan te scherpen. Verder volgden we het nieuwe evaluatiesysteem (zie elders in dit jaarverslag) op de voet op. En dan waren er de middelen: een correcte uitvoering van het decreet, daar hamert de FOV al langer op. Tot onze verrassing moesten we een nieuw hoofdstuk aan de indexsage schrijven. Maar hierover meer in deel 6 van dit jaarverslag.

MEMORANDUM

Op 7 juni 2009 vonden de Vlaamse verkiezingen plaats. Om de (toekomstige) beleidvoerders te informeren over onze verwachtingen, keurde de Algemene Vergadering van de FOV op 13 maart de tekst van het FOV-memorandum goed.

In dit memorandum werden de bekommernissen van de FOV-lidorganisaties opgelijst. Belangrijk aandachtspunt was vanzelfsprekend de exacte uitvoering van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Voldoende middelen, transparantie in de financiering en vraag naar meer experiment voor alle werksoorten, waren de belangrijkste elementen. Er was ook vraag naar enige decretale rust, alhoewel voor de hand liggende verbeteringen met instemming kunnen aangebracht worden. Zo is voor de diverse werksoorten nog een inhaaloperatie wenselijk, die evenwel niet raakt aan de fundamentele uitgangspunten van het decreet. De erkenning van de bewegingen kreeg hier bijzondere aandacht, net zoals een eigentijdse invulling van het begrip niet-formele educatie. De FOV ijvert al langer voor voldoende beleidsaandacht voor het levenslang en levensbreed leren, ook vanuit het perspectief van het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

De FOV legde in het memorandum ook de nadruk op een open en nabije communicatie met de minister van Cultuur, het kabinet en met de leden van de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement.

In het memorandum werd tenslotte ook ingegaan op administratieve eenvoud, de verwachting naar een krachtige opstelling van de Vlaamse overheid bij federale dossiers zoals auteursrecht en billijke vergoeding.

Ook een herhaling van de vraag naar een rechtmatige subsidiëring van de FOV kon uiteraard niet ontbreken.

EN TOEN GING HET (VRIJ) SNEL

Een dag na de verkiezingen, ging formateur Kris Peeters aan de slag. Meteen overhandigde de administratie haar bijdrage aan het nieuwe regeerakkoord, met hierin ook aandacht voor het sociaal-cultureel werk. Zo werd ook onze sector gekoppeld aan enkele inhoudelijke prioriteiten, zoals informatiegeletterdheid, duurzame ontwikkeling, diversiteit & interculturaliteit, mediawijsheid enzovoort. De administratie drong ook aan op een grootschalig onderzoek om de invloed van maatschappelijke tendensen op het verenigingsleven in kaart te brengen. Ook de aandacht voor EVC en competentieprofielen en de zichtbaarheid van de sector kwamen aan bod. Met het aanstippen van enkele federale dossiers die snel om een oplossing vragen, sloot de administratie zich aan bij ons memorandum.

Exact één maand later, op 9 juli 2009, kon uit-tredend minister-president Kris Peeters het nieuwe regeerakkoord voorstellen. Hierin ging aandacht naar het verenigingsleven, het vrijwilligerswerk,

elders verworven competenties, cultuureducatie, participatie, diversiteit en monitoring.

Joke Schauvliege (CD&V) werd onze nieuwe cultuurminister. Zij zou samen met drie andere collega's het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media aansturen. De (afgeslankte) kabinetten werden samengesteld. In augustus werd duidelijk dat Gerda Van der Plas de honneurs voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk zou waarnemen. Later werd zij ook benoemd tot adjunct-kabinetschef.

Op 26 oktober werd de beleidsnota Cultuur ingediend in het Vlaams Parlement. De tekst geeft verduidelijking bij het beleid van de nieuwe minister van Cultuur en is opgebouwd rond een aantal strategische doelstellingen:

- duurzaam beleid voeren
- participatie en diversiteit als motoren voor ver-

nieuwing verankeren

- e-cultuur en digitalisering bevorderen
- competentieverwerving en -waardering stimuleren
- aandacht voor cultuurmanagement en een culturele economie
- internationaal cultuurbeleid versterken
- eco-cultuur initiëren

Op de Algemene Vergadering van 30 oktober 2009 kwam Gerda Van der Plas de beleidsnota voorstellen. Ze bevestigde dat de minister de door de sector gevraagde decretale rust onderschrijft, maar kon uiteraard enige rusteloosheid in de vergadering niet beletten, toen de besparingen voor 2009 en 2010 uit de doeken werden gedaan.

Waarmee we meteen zijn aanbeland bij de centenkwestie-2009, het dossier (inde)X.

06. HET DOSSIER (INDE)X

In ons jaarverslag van 2008 lezen we: “Voortaan zal de indexeringsclausule op een strikte wijze volgens de gezondheidsindex worden uitgevoerd”. Deze alinea maakte deel uit van een hoofdstukje met als titel “Doek valt over de index”. De FOV kon toen nog niet vermoeden dat het doek slechts over het eerste bedrijf was gevallen. Het tweede bedrijf van dit hoogst ingewikkelde en vrij ontoegankelijke stuk, ging van start na de zomerpauze van 2009.

EVEN RECAPITULEREN

Het was zomer 2007 toen voor ons duidelijk werd dat er een probleem was met de indextoepassing in de sociaal-culturele volwassenensector. De FOV kwam dan ook tussen bij toenmalig cultuurminister Bert Anciaux en bij de parlementsleden van de Commissie Cultuur. De basis voor de aanpassing van de subsidie-enveloppe aan de index is het - intussen beruchte - artikel 47 van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Dit artikel stelt dat “de subsidie-enveloppen vanaf 1 januari 2003 worden gekoppeld aan het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van het concurrentievermogen”. Eenvoudigweg de zogenaamde gezondheidsindex.

Wat eenvoudig leek, bleek in de praktijk niet zo te zijn. Zo hanteerde de Vlaamse Gemeenschap een variatie op deze indexformule, wat later de “gecorrigeerde gezondheidsindex” werd genoemd. Met telkens een verminderde aanpassing van de subsidies als gevolg.

De FOV bleef op het standpunt van een correcte toepassing staan, zodat op 14 juli 2008 minister Anciaux een brief stuurde, met volgende verlossende mededeling: “Zoals ik al eerder in geregeld overleg met uw organisatie liet weten, kan ik u als antwoord op voormelde brief meedelen dat de toepassing van artikel 47 van het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk inderdaad de toepassing van de gezond-

heidsindex impliceert.” En verder: “Wat betreft de aanpassing van de voorschotten 2008 aan de ge-indexeerde subsidie-enveloppe van het voorlaatste jaar, in casu 2006, is het zo dat mijn administratie in de berekening van het vierde voorschot 2008 de gevraagde regularisatie zal realiseren.” En zo geschiedde: het resterende vierde voorschot 2008 en de eerste voorschotten 2009 werden op deze manier toegekend.

DOMPER OP DE VREUGDE

En het werd zomer 2009. Normaal moet het saldo worden uitbetaald voor 1 juli. De verkiezingen waren net achter de rug, met - in juli - een nieuwe regering als resultaat. De economische en financiële crisis tartten ook de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Dit noopte de nieuwe ploeg tot “voorzichtige” maatregelen, waardoor de nog beschikbare budgetten slechts mondjesmaat werden vrijgegeven. En dus werd pas eind september duidelijk wat het saldo op de subsidies-2008 was. De verrassing bij de organisaties was groot: voor de verenigingen werd de indexering aan 8,99 procent uitgevoerd, voor de overige werksoorten aan 9,23 procent. In beide gevallen lag dit ver van het gezondheidsindexcijfer van 12,67 procent dat het Planbureau hanteerde. Van procenten naar centen betekende dit een derving van ongeveer 1,55 miljoen euro.

Het artikeltje in het digizine van 1 oktober, met als titel “Belazerd en nog eens belazerd” verwoordde het gevoel bij velen in de sector. Ons bericht kwam ook aan bij de overheid. De FOV vond vlug gehoor bij de nieuwe minister Joke Schauvliege. Zij zegde

toe naar een oplossing te willen zoeken voor de engagementen van haar voorganger: “Een woord is een woord”, zo klonk het uit haar mond.

Tabellen en technische oefeningen werden uitgewisseld: tussen kabinet en administratie, tussen administratie, kabinet en de FOV. Al snel bleek dat er niet enkel een - door iedereen erkend - budgettair probleem was, maar dat het (index-)artikel 47 uit het decreet ook verschillend werd geïnterpreteerd. Daar waar ten tijde van Anciaux de discussie vooral ging over de vraag of de “gezondheidsindex” dan wel “de gecorrigeerde gezondheidsindex” moest worden toegepast - een discussie die in de richting van de FOV-interpretatie werd beslecht - bleek nu dat de manier waarop deze index in de praktijk werd verrekend, anders was dan de invulling die de FOV hieraan gaf. De FOV staat een jaarlijkse indexering voor, het kabinet hanteert een spilindexering.

EEN EERBAAR GEVOLG MET HET BESPARINGSVENIËN IN DE STAART

En dus werd in oktober en november van 2009 grondig gedebatteerd met het kabinet en de administratie. Op 23 november had de FOV een gesprek met de minister en de verantwoordelijken van haar kabinet en van de administratie. Drie dagen later bracht de minister ook verslag uit aan het parlement. Ze zei, hierin gesteund door de Inspectie van Financiën, dat de interpretatie van de spilindexformule correct is en zou worden toegepast voor 2008 en de volgende jaren. Voor 2008 betekende dit de toekenning van bijkomend 768.000 euro. Door de vertaling van de spilindexformule in het jaar 2009, betekent dit bovendien een hogere inschatting van het globaal budget met 400.000 euro. Kortom, het door de FOV oorspronkelijk geraamde tekort van 1,55 miljoen euro, werd voor 75 procent dichtgereden. En zo kwam er duidelijkheid over de indexdiscussies.

Maar in dezelfde periode nam de Vlaamse Regering zich voor om een belangrijke besparingsinspanning te doen, met onmiddellijk effect vanaf 2009. De sector zag zich geplaagd voor een inlevering met 1,11 procent in 2009 en ruim 3 procent in 2010. Hiervoor hanteerde de Minister het zogenaamde kaasschaafprincipe: de besparing werd gelijk verdeeld over alle organisaties binnen het sociaal-

cultureel volwassenenwerk. Er zou in 2010 echter snel een eerste begrotingscontrole volgen. Naar aanleiding hiervan kon nog worden nagegaan of hierop kon of moest worden gevarieerd, in positieve of negatieve zin.

De FOV drong er in een brief van 4 december bij de minister op aan om zo snel mogelijk de organisaties concreet te informeren over de subsidiebedragen waarop zij effectief konden rekenen voor de jaren 2008, 2009 en 2010. Nog dezelfde maand ontving elke organisatie een schrijven van de administratie met hierin een gedetailleerd overzicht van de subsidies voor 2008 en 2009. Voor 2010 kon nog niets worden vermeld.

HOLLE BELOFTE WORDT WET

Samen met de begroting, dient de regering ook telkens een programmadecreet in bij het Vlaams Parlement. Via dit decreet kunnen bepaalde ingrepen op andere decreten gebeuren, die het rechtstreeks gevolg zijn van het opstellen van de begroting. In artikel 32 van het programmadecreet bij de begrotingscontrole van 2009 dook plots de vermaledijde spookzin op: “Vanaf het werkjaar 2009 worden de volgende decreten uitgevoerd binnen de perken van de op de begroting goedgekeurde kredieten:” In het 4de lid van dit artikel wordt het decreet van 4 april 2003 betreffende het sociaal-cultureel volwassenenwerk vermeld. Niet alleen het invoeren van de bepaling zelf, maar ook het feit dat deze niet enkel voor de besparingsjaren 2009 en 2010 geldt, maar tot in de eeuwigheid, maken deze operatie onaanvaardbaar.

De FOV werd in zijn kritiek ondersteund door de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC, advies van 13/11/2009), die stelde: “Het inschrijven van de clause binnen de grenzen van de kredieten zal de willekeur nog versterken en het decreet grotendeels onleesbaar maken. Het wordt bijna onmogelijk voor een organisatie om adequaat te budgetteren”. De passus ontsnapte zelfs niet aan het oog van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV, advies van 10/11/2009)): “De gestelde beperking op de uitvoering van de decreten (...) is volgens de SERV veel te algemeen geformuleerd (...). Hierdoor kan een mogelijke uitholling van de werking op

het terrein niet worden uitgesloten en wordt een adequate budgettering bemoeilijkt op het niveau van de (slechts partieel gesubsidieerde) organisaties in het werkveld. Bovendien geldt de mogelijke beperking van de uitvoering van de decreten reeds vanaf het werkjaar 2009 waardoor initiatiefnemers onvoorzienbaar geconfronteerd kunnen worden met budgettaire tekorten in het aflopende werkjaar, waardoor meteen ook een hypotheek wordt gelegd op de toekomstige werking”.

De Raad van State, tenslotte, voegde hier een niet mis te verstane beschouwing aan toe (advies 47.353/1/3 van 29/10/2009): “De rechtszekerheid is een grondbeginsel van een democratische samenleving. Dat beginsel houdt in dat de inhoud van het recht, onder meer door de wijze waarop het geformuleerd is, toegankelijk en voldoende duidelijk is, zodat de rechtzoekende in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien, op het ogenblik dat die handeling wordt gesteld. Toegepast op regelingen waarbij financiële middelen worden toegekend of waarbij de voorwaarden

worden vastgesteld voor het verkrijgen van subsidies, betekent dit dat de begunstigten of degenen die aanspraak kunnen maken op de subsidie er moeten kunnen van uitgaan dat, als zij zich richten naar die regelingen, zij ook op de in het vooruitzicht gestelde financiële middelen of subsidies aanspraak kunnen maken”.

Minister Schauvliege gaf aan dat het inschrijven van deze passus deel uitmaakte van een algemene afspraak binnen de Vlaamse Regering. Er zijn inderdaad een aantal decreten met een “open einde”, decreten die bijvoorbeeld subsidies of premies toezeggen zonder bij voorbaat goed te weten hoeveel mensen of instellingen hierop in zouden gaan. Bij een groot succes betekent dit een moeilijk in te calculeren kost voor de Vlaamse begroting. Het decreet op het sociaal-cultureel volwassenenwerk hoort hier niet bij: dit decreet is in principe perfect “beheersbaar”.

De FOV blijft ervoor ijveren dat deze passus snel en definitief tot de geschiedenis zal behoren.

07. BELEIDSPLAN FOV

De FOV zette in 2009 het nieuwe beleidsplan 2010-2013 in de startblokken. Het plan oriënteert en stroomlijnt aan de hand van acht strategische doelstellingen de werking van de Federatie voor de komende jaren. Het beleidsplan concretiseert en actualiseert de grote lijnen van de vorige periodes, en voegt twee annexen toe, over diversiteit en communicatie.

BEWUSTE KEUZE VOOR EEN PLAN

De FOV heeft zich doorheen de jaren ontpopt tot een belangenbehartigende en dienstverlenende organisatie, zowel voor de sector, de werksoorten als de individuele organisaties binnen het sociaal-cultureel volwassenenwerk. De FOV realiseerde haar opdracht als een vrij kleine organisatie, die zich evenwel als “lerende organisatie” wist te manifesteren met duidelijke doelstellingen, opties en acties. De kernopdrachten van de FOV (belangenverdediging, beleidsvoorbereiding, ondersteuning) stonden steeds centraal. De FOV heeft geen verplichting om een beleidsplan op te stellen, maar kiest er bewust wel voor. De vorige beleidsplannen bleken immers een mooi hulpmiddel om de werkzaamheden van de Federatie te oriënteren en te stroomlijnen.

We kiezen ervoor om, anders dan de sector, met vierjarige plancycli te werken. In de fluctuerende politieke context waarin de FOV moet werken, zijn vier jaren immers al een eeuwigheid. Meer dan een legislatuur vooruit plannen lijkt weinig zinvol. Bovendien komt de FOV door haar kortere cyclus niet in het vaarwater van de beleidsplanning van haar lidorganisaties terecht. Wanneer de organisaties hun beleidsplannen uitdokteren, heeft de FOV de handen vrij om hen te begeleiden en te ondersteunen.

Na de beleidsperiodes 2002-2005 en 2006-2009 staat de FOV voor een nieuwe werkperiode: 2010-2013. Het derde beleidsplan 2010-2013, dat we voor deze toekomstige werking hebben opgesteld, werd op nieuw gerealiseerd met een grote medewerking en een indringende consultatie van de aangesloten organisaties, bestuursorganen en stakeholders. De speerpunten voor de werking, die achtereenvolgens voor de jaren 2010, 2011, 2012 en 2013 worden uitgewerkt en vastgelegd,

zullen een heldere concretisering zijn van de doelstellingen, waar de FOV voor staat en voor wil gaan. Op 30 oktober 2009 werd het plan goedgekeurd door de Algemene Vergadering. Het legt ongetwijfeld de basis voor een boeiende en uitdagende periode.

ACHT STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

We hebben voor onszelf acht beknopte strategische doelstellingen geformuleerd.

1. De FOV bewaakt de correcte uitvoering van alle bepalingen in het decreet.

Het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk is een feit, de invulling en de uitvoering van de verschillende bepalingen in het decreet gebeuren echter niet altijd even consequent. De FOV bewaakt de correcte uitvoering van de verschillende bepalingen in het decreet en onderneemt actie indien nodig.

2. De FOV ijvert voor de uitvoering van noodzakelijke correcties op het decreet tegen eind 2013.

Binnen het decreet zijn er enkele onvolmaaktheden, zoals reeds meermaals in onze memoranda en standpunten werd verwoord. Die onvolmaaktheden moeten zo snel mogelijk worden rechtgezet. De FOV ijvert bijvoorbeeld voor de realisatie van de erkenning van de bewegingen of de uitbreiding van de experimentenregeling van de verenigingen naar andere werksoorten.

3. De FOV zorgt voor een goede profilering en positie van de sector.

De sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk krijgt niet steeds de aandacht en de plaats waarop hij recht op heeft. We denken dat de FOV als belangenbehartiger een taak heeft om hierin verandering te brengen.

Bij het verwerven van een uitgesproken positie voor de sector stellen we de volgende beleidsperiode twee belangrijke werkterreinen vast: gemeenschapsopbouw en volwasseneneducatie. Zowel in de sfeer van de gemeenschapsopbouw als in de sfeer van de volwasseneneducatie is het sociaal-culturele werkveld immers een meerwaarde voor de samenleving.

4. De FOV volgt actief de ontwikkelingen op binnen de sector en in de belendende sectoren.

Om te kunnen inspelen op nieuwe kansen die zich voor de sector aandienen en om tijdig te anticiperen op bedreigingen, volgen we actief de ontwikkelingen op binnen de sector en in de belendende sectoren. We communiceren actief met onze achterban over interessante ontwikkelingen. Sommige ontwikkelingen binnen de sector zijn moeilijk te spotten of te meten. Onderzoek is in dit geval interessant. We willen dit dan ook zelf stimuleren en ondersteunen.

5. De FOV behoudt en optimaliseert de werking en de relatie tussen leden, tussen het bestuur en tussen het professionele team.

De volgende jaren staan ons als organisatie heel wat uitdagingen te wachten. Op 1 januari 2010 vond een directeurswissel plaats en in oktober van hetzelfde jaar worden de Raad van Bestuur en het Dagelijks Bestuur opnieuw samengesteld. Het is voor ons als organisatie uiterst belangrijk onze huidige werking optimaal verder te zetten, ook met nieuwe banden en contacten die ons netwerk en onze slagkracht verder kunnen versterken. De FOV is 'van' en 'voor' de lidorganisaties. De betrokkenheid van de lidorganisaties vormt de basis van onze organisatie. We versterken daarom de contacten met onze leden, en zetten in op een kwalitatieve dienstverlening en een uitstekende communicatie.

6. De FOV onderzoekt en implementeert de mogelijkheden om van elementen van verschil binnen de organisatie een meerwaarde te maken.

De FOV heeft een lange traditie in het omgaan met verschil. We willen deze traditie de komende beleidsperiode expliciteren en actualiseren. We willen nagaan op welke manier de FOV zich verhoudt tot diversiteit. Tegen oktober 2010 stellen we hiervoor een actieplan op. Dit actieplan zal vanaf 2011 uitvoering kennen.

7. De FOV behoudt en versterkt haar positie als belangenbehartiger.

Als belangenbehartiger willen we onze positie behouden en waar mogelijk verder versterken. Dit doel bereiken we door in te zetten op verschillende deelaspecten van onze werking.

We versterken ons imago en onze bekendheid zodat beleidsmakers ons nog meer zouden zien en kennen als het referentiepunt voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk. We nemen een expliciete rol en positie in binnen het middenveld door een goede vertegenwoordiging in raden, in werkgroepen, in koepelorganisaties en in adviesorganen.

8. De FOV heeft een trekkersrol in de visieontwikkeling en concrete uitwerking van de gewenste ondersteuningsstructuren van de bovenbouw.

Binnen het Vlaamse cultuurbeleid sluimert de discussie over de indeling en subsidiëring van de zogenaamde bovenbouworganisaties. Steunpunten, belangenorganisaties,... liggen niet rechtstreeks onder vuur, de manier waarop ze gestructureerd, geclusterd en (al dan niet) gesubsidieerd worden blijft wel onderwerp van debat. We willen als FOV een duidelijke stem krijgen in dat debat. Daarom kiezen we ervoor om overleg te organiseren tussen de overkoepelende middenveldorganisaties.

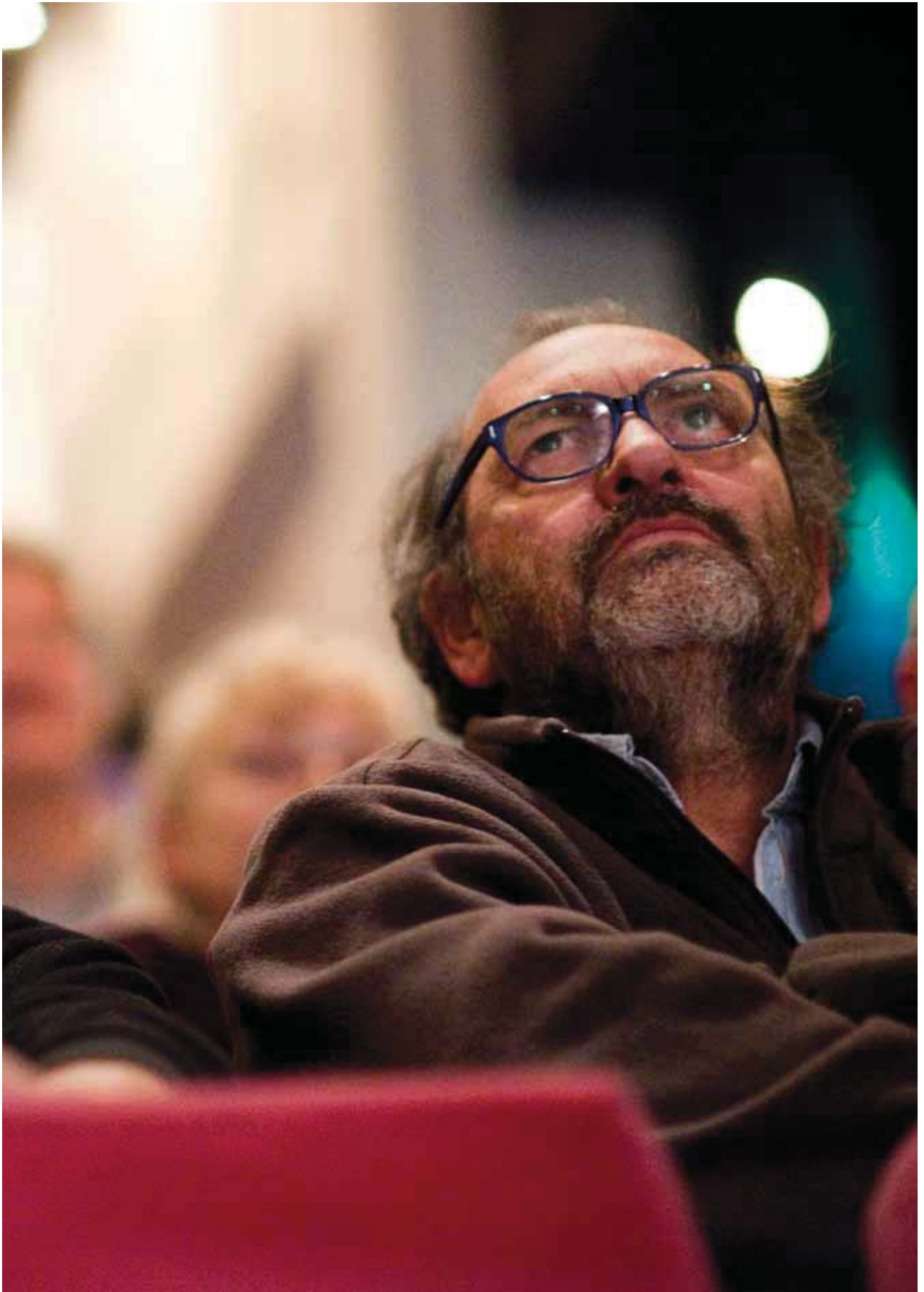
2 ANNEXEN DIVERSITEIT EN COMMUNICATIE

De FOV zet extra in op diversiteit en communicatie als deelaspecten van haar werking. Beide trajecten zijn verweven met het beleidsplan en zijn het voorwerp van twee annexen aan het plan.

De annex 'Diversiteit' bevat een chronologisch overzicht van de stappen in het 'verschil-traject' van de FOV. Met dat traject wil de FOV nagaan op welke manier omgaan met verschil een meerwaarde kan betekenen voor de Federatie. Daarnaast is ook de visietekst "Omgaan met diversiteit in de FOV" opgenomen. Die visietekst schetst een kader voor het traject en definieert een aantal basisconcepten. De tekst werd in 2009 goedgekeurd.

Communicatie is een onontbeerlijk smeermiddel voor de goede werking van de FOV. Een goede communicatie zorgt ervoor dat de medewerkers, bestuurders en leden op de hoogte blijven van het reilen en zeilen van de organisatie. Met een goede communicatie kan de FOV zowel zichzelf als de sector op de kaart zetten en garandeert ze een transparante interne werking en besluitvorming. Daarom stippelen we voor de komende vier jaar een doordacht communicatiebeleid uit.

08. BOEKSTAVEN

Ook in 2009 was Boekstaven, de FOV-publicatie met gegevens over de sector en het beleid, hot. In april ontving de Commissie Cultuur van het Vlaamse Parlement vertegenwoordigers van de FOV tijdens een hoorzitting over het boek. Een half jaar later brachten we de tweede editie van het boek uit. De publicatie kreeg pers- en parlementaire aandacht.

HOORZITTING OVER BOEKSTAVEN 2008

Op 2 april 2009 organiseerde de Commissie Cultuur van het Vlaams Parlement een hoorzitting over Boekstaven. De FOV lichtte er de belangrijkste bevindingen van de publicatie toe. Nadien volgde een boeiend gesprek over tal van thema's die onze sector raken.

We wisselden van gedachten over het verloop in de sector, het strikte decretale kader waarin de vormingsinstellingen moeten werken, middelen voor de bewegingen, vrijwilligers, verstedelijking, lokaal beleid, de inspanningen die de Vormingplus-centra achter de schermen leveren, de relatie met de commerciële reissector,...

De hoorzitting was voor de FOV een uitgelezen kans om Boekstaven bij de politici diepgaand onder de aandacht te brengen.

BOEKSTAVEN 2009

Eind november kwamen we op de proppen met een nieuwe editie van Boekstaven. Dankzij de input van leden en buitenstaanders leverde de nieuwe versie

meer informatie, was ze toegankelijker en werd er meer aandacht besteed aan het concrete werk van de organisaties.

Enkele straffe feiten:

- De verenigingen tellen samen 9,7 miljoen deelnemers, 15.511 afdelingen en 213.890 vrijwilligers. Van deze vrijwilligers nemen er 142.333 een verantwoordelijkheid op als bestuurder.
- We bevroegen de verenigingen ook over de inhoudelijke aspecten en de doelgroepen van hun werking. De meest genoemde inhoudelijke pijlers zijn cultuur, vorming/educatie, belangenbehartiging, ontmoeting, participatie, integratie en diversiteit. Ook in de doelgroepen van de werksoort is diversiteit troef: volwassenen, vrouwen, senioren, allochtonen, ouders, gezinnen en jongvolwassenen zijn de voornaamste doelgroepen.
- De aanwezigheid van bewegingen is een goede graadmeter voor het democratisch gehalte van de samenleving. Enerzijds duidt hun bestaan op de

- openheid van de overheden, die kritische stemmen toelaten. Anderzijds is het bestaan van bewegingen een absoluut democratisch gegeven, omdat op die manier gelijkgestemde zielen zinvoller en efficiënter samen aan maatschappelijke verandering kunnen werken. Bewegingen beschouwen het werken aan de democratie als één van hun kerntaken. Ze dragen allemaal op hun eigen manier hun steentje bij.
- Vormingplus-centra zijn belangrijke vormingsaanbieders met een eigen educatief aanbod. In 2008 presteerden ze 35.023 uren educatieve activiteiten met in totaal 72.274 deelnames. De Vormingplus-centra zorgen bij hun programmering voor een maximale spreiding van educatie in hun regio. Ze doen echter ook meer: de Vormingplus-centra brengen het bestaande aanbod niet-formele educatie binnen hun regio in kaart en stemmen het aanbod van verschillende aanbieders af. Door samenwerking met andere organisaties streven ze naar een sterk en goed gespreid aanbod in de regio. Ze zorgen er daarnaast voor dat hun eigen aanbod en dat van andere aanbieders in de regio bekend raken.
 - De landelijke vormingsinstellingen presteren een aanzienlijk deel ongesubsidieerde vormingsuren. Van alle uren niet-formele educatie die de landelijke vormingsinstellingen presteren, is 69% gesubsidieerd door de Vlaamse overheid. De vormingsinstellingen moeten dus voor een klein derde van hun aanbod niet-formele educatie op zoek naar andere financieringsbronnen.
 - Het sociaal-cultureel volwassenenwerk leeft voor 51% van eigen inkomsten. De uitgaven van de organisaties in de sector worden voor een beperkt gedeelte gecompenseerd door subsidies. Het subsidieaandeel in de inkomsten bedraagt voor de gehele sector 49%. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk is dus zeker geen overgesubsidieerde sector. Ter vergelijking: in het theater bedragen de eigen inkomsten 29%, in het muziektheater 34% en bij kunstencentra 26%.
 - De structurele subsidies, die de organisaties ontvangen op basis van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, zijn goed voor slechts 29% van de inkomsten.
 - De loonkosten alleen liggen 39% hoger dan de structurele subsidies uit de toepassing van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.
 - 1.907 personeelsleden en een kwart miljoen vrijwilligers zetten samen hun schouders onder het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Daarnaast maken de organisaties gebruik van de diensten van zo'n 5.000 freelancers met een sociaal-culturele opdracht.
 - Drie kwart van de personeelsleden is hooggeschoold. Dat is ruim het dubbele van het Vlaamse gemiddelde. Bovendien is 70% van de personeelsleden vrouw.
 - 43% van de personeelsleden werkt deeltijds. In Vlaanderen is dat gemiddeld 30%. Vooral vrouwen tussen 30 en 40 jaar nemen wat vaker gas terug binnen hun organisatie.
 - De gemiddelde leeftijd van de personeelsleden is 41 jaar. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk volgt daarmee de Vlaamse lijn.
 - 300 mensen gingen in 2008 aan de slag bij een nieuwe werkgever in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Op een totaal personeelsbestand van bijna 2.000 werknemers zijn dat 16% starters. Opvallend is dat de starters niet veel jonger zijn (33 jaar) dan een gemiddeld personeelslid in de sector (41 jaar). Meer nog: mensen van alle leeftijden worden aangeworven.
 - De gemiddelde dienstanciënniteit (binnen eenzelfde organisatie) in de sector is 8,5 jaar.
 - De bewegingen zijn een uitzondering binnen de sector. Zij hebben jongere en hoger geschoolde personeelsleden. Ook het gemiddelde subsidiebedrag per organisatie ligt bij de bewegingen veel lager dan bij de andere werksoorten: 132.711 euro tegenover gemiddeld 481.999 euro bij de drie andere werksoorten samen.

PERS- EN PARLEMENTAIRE AANDACHT

Op 27 november 2009 stelde de FOV in aanwezigheid van zo'n 150 mensen van binnen en buiten de sector Boekstaven 2009 voor. De voorstelling ging gepaard met twee panelgesprekken. Panelleden van dienst waren Bart Caron (Groen!), Philippe De Coene (sp.a), Paul Delva (CD&V), Jan Peumans (N-VA), Herman Schuermans (Open Vld), prof. Mark Elchardus (VUB) en dr. Dirk Vermeulen (Sociare). LDD gaf verstek.

De panelgesprekken en reacties uit de zaal bestreken een breed gamma van thema's: de rol en specifieke bijdrage van het sociaal-cultureel volwassenenwerk bij de versterking van sociale cohesie, verzuiling en waarden, levenslang en levensbreed leren, de verhouding tussen de eigen middelen en subsidies, vrijheid en autonomie voor de sector, de arbeidsvoorwaarden in de sector, de man-vrouwverhouding in de sector,...

Naar aanleiding van de voorstelling van het boek verscheen in De Standaard een artikel over het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Ook in het Vlaams Parlement werden enkele van onze bevindingen tijdens debatten geciteerd.

09. EVALUATIECYCLUS

De wijze waarop sociaal-culturele volwassenenorganisaties geëvalueerd werden, wijzigde met de decreetwijziging van 2008 grondig. Organisaties werden geconfronteerd met visitaties, externe deskundigen, visitatieverslagen, eindevaluatieverslagen, een beroepscommissie, enzovoort.

2009 (en voor een beperkt aantal organisaties al 2008) had voor de FOV-lidorganisaties iets nieuws in petto: visitaties. Alle organisaties kregen het bezoek van een visitatiecommissie. Ze bestond uit 2 leden van de administratie en één of twee externe deskundigen. Gedurende een hele dag werd de organisatie onder de loep genomen. Er vond een interactief gesprek plaats tussen de visitatiecommissie en de personeelsleden en/of bestuursleden van de organisatie. De overheid bezorgde de organisaties hiervan binnen de drie maanden een uitgebreid verslag. De organisaties konden op het verslag een repliek geven.

Omdat de decretaal vastgelegde visitatieperiode gedurende deze beleidsperiode erg kort was, zijn - met instemming van de sector, via de FOV - een aantal organisaties tot een maand na de officiële einddatum gevisiteerd. De syndicale vormingsinstellingen, de vormingsinstellingen voor personen met een handicap en de federatie van vormingsdiensten voor personen met een handicap werden in het najaar gevisiteerd.

De leden van de FOV evalueerden samen de visitaties. Globaal gezien heerste er tevredenheid over de aanpak.

EEN HARDE KLAP

Vóór 1 september kregen alle organisaties, behalve zij die nog geen visitatie achter de rug hadden, een eindevaluatieverslag. Hiertegen konden de organisaties bezwaar aantekenen. 10 organisaties ontvingen een negatieve beoordeling: drie verenigingen, zes bewegingen en één landelijke vormingsinstelling. Acht van de tien organisaties dienden een bezwaarschrift in tegen hun negatieve beoordeling. De administratie vond in de bezwaarschriften echter geen redenen om haar beslissing te herzien en verwees de dossiers

naar de beroepscommissie. De beroepscommissie adviseerde in drie van de acht gevallen, anders dan de administratie, toch positief. Minister Schauvliege heeft echter het laatste woord en legde dit advies naast zich neer. De minister stelde dat de beroepscommissie geen bijkomende argumenten aandroeg om het oordeel van de administratie om te buigen. Eind december werden de tien organisaties per brief op de hoogte gebracht van de negatieve eindbeslissing. Bij de drie verenigingen wordt de basisenveloppe vanaf 2011 met 10% verminderd. De zes bewegingen kunnen geen subsidies meer aanvragen voor de volgende beleidsperiode. De ene landelijke vormingsinstelling voldoet niet langer aan alle erkenningsvoorwaarden, waardoor verdere subsidiëring niet langer mogelijk is.

Het sociaal-cultureel volwassenenwerk kreeg daarmee enkele harde klappen: 10 op 110 organisaties werden negatief beoordeeld. 7 van de gevisiteerde organisaties verliezen hun subsidies vanaf 2011. 6% van de gevisiteerde organisaties verdwijnt met andere woorden uit het decreet. Daarbij wordt vooral de werksort Bewegingen hard getroffen: zes organisaties, een vijfde van alle bewegingen, zijn hun subsidies uit het decreet kwijt. Het alles-of-niets-effect bij de bewegingen is een disproportioneel harde sanctie en een uitwas van het systeem om hen geen erkenning te geven. Daarom blijft de FOV ijveren voor een spoedige erkenning van de bewegingen.

EVALUATIE VAN DE EVALUATIE

De FOV las alle visitatieverslagen, replieken van organisaties op de visitatieverslagen, de eindevaluatieverslagen en de bezwaarschriften en rapporteerde intern over de bevindingen.

Over het verloop van de visitaties zelf heerst - mits

een aantal suggesties en opmerkingen - een algemene tevredenheid. Gaandeweg bleek echter dat de uitvoering van de bredere evaluatieprocedure niet verliep zoals beoogd was. Er waren belangrijke problemen met de motivering van documenten en er was een te krap tijdsbestek voor cruciale beslissingen. Minister Schauvliege argumenteert dat ze door een gebrekkige motivering zelfs positieve adviezen van de beroepscommissie naast zich neer moest leggen.

De huidige evaluatieprocedure is er gekomen in overleg met de sector. In de sector is gebouwd aan een draagvlak voor de vernieuwingen. Dergelijke procedurele haperingen dreigen dit draagvlak te ondermijnen. Daarom wil de Federatie snel met minister, kabinet en administratie rond de tafel gaan zitten om de evaluatieprocedure grondig te evalueren.

DE NIEUWE EVALUATIECYCLUS IN CIJFERS

108 visitaties

108 eindevaluatieverslagen: 10 negatieve beoordelingen, 98 positieve beoordelingen

8 bezwaarschriften

3 positieve adviezen van de beroepscommissie

7 organisaties zonder subsidies: 1 gespecialiseerde vormingsinstelling (vanaf 2010) en 6 bewegingen (vanaf 2011)

3 verenigingen met een vermindering van hun subsidies met 10% vanaf 2011

10. VISITATIES: EEN BLIK ACHTER DE SCHERMEN

In 2009 gingen voor het eerst tal van visitatiecommissies de baan op. 110 sociaal-culturele volwassenenorganisaties kregen tussen december 2008 en oktober 2009 een bezoek. Een hele krachttoer... We peilden naar de ervaringen van de visitatoren: we geven Tine Buffel, Mil Kooyman en Ward Govaerts, drie externe deskundigen die meerdere visitaties op zich namen, het woord. Zij vertellen over hun eigen ervaringen en geven persoonlijke suggesties voor de toekomst.

TINE BUFFEL

aspirant van het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek aan de Vrije Universiteit Brussel (vakgroep Educatiewetenschappen) bezocht 1 beweging en 3 verenigingen

Voor het eerst werden alle sociaal-culturele volwassenenorganisaties gevisiteerd door een visitatiecommissie. Is dit een positieve benadering?

Een 'visitatie' heeft natuurlijk vaak een wat negatieve connotatie, in de zin van 'controle', 'toezicht', 'eventuele sancties', of dergelijke. De huidige visitaties vonden echter plaats in een positieve sfeer. Dit had vooral te maken met de houding van de leden van de visitatiecommissies, de wijze waarop het bezoek werd ingeleid, en de wijze waarop de vragen werden gesteld. Bovendienervaarde ik de bezoeken niet als een eenrichtingsverkeer, maar was er van beide kanten steeds de mogelijkheid om vragen en bemerkingen op te werpen. De visitaties hebben ten slotte in heel wat organisaties een transitieproces bevorderd.

De organisaties werden bezocht door twee personen van de administratie en één of twee externe deskundigen. Hoe heb je de samenstelling ervaren? Denk je dat de organisaties

het inschakelen van externe deskundigen als een meerwaarde ervaren hebben?

Ik denk dat zowel de organisaties als de leden van de visitatiecommissie de aanwezigheid van externe deskundigen geapprecieerd hebben. Zij brengen vaak een andere, soms verfrissende, kijk binnen. De diversiteit in de samenstelling van de visitatiecommissie werd maximaal nagestreefd.

Je visiteerde erg verschillende organisaties. Hoe heb je je voorbereid op de visitaties?

Ik startte met een opfrissing van het decreet. Vervolgens nam ik de nota door over hoe het gesprek zou verlopen (evaluatiemodel). Ik bestudeerde de website van de organisatie om een eerste indruk te krijgen van de huidige activiteiten. Daarna las ik de beleidsplannen, voortgangsrapporten, begrotingen en financiële verslagen. Daarbij maakte ik notities aan de hand van de toenmalige beoordelingscriteria, en noteerde ik reeds enkele vragen.

MIL KOOYMAN

**gewezen Algemeen secretaris ABVV Scheldeland
bezoekt 6 bewegingen en 5 landelijke vormingsinstellingen**

Voor het eerst werden alle sociaal-culturele volwassenenorganisaties gevisiteerd door een visitatiecommissie. Is dit een positieve benadering?

Het was een erg positieve benadering. Organisaties kregen een hele dag de kans om hun werking toe te lichten. Er werd veel diepgaandere informatie verkregen dan de papieren dossiers lieten vermoeden. Het maakte ook de werking van de administratie - nieuwe stijl - duidelijk: geen inspectie of louter controle, maar aanbevelingen, suggesties en ondersteuning.

De organisaties werden bezocht door twee personen van de administratie en één of twee externe deskundigen. Hoe heb je de samenstelling ervaren? Denk je dat de organisaties het inschakelen van externe deskundigen als een meerwaarde ervaren hebben?

De visitatiecommissies hadden een evenwichtige samenstelling. De mensen van de administratie respecteerden ten volle de inbreng van de externe deskundige, zowel tijdens de visitatie als bij het opmaken van het verslag. Organisaties hebben de aanwezigheid van de externe deskundige wel gewaardeerd, denk ik, omdat ze onbevangen aan de visitatie participeerden en omdat ze vaak

ook de uitdagingen van het werk veld kenden.

Je visiteerde erg verschillende organisaties. Hoe heb je je voorbereid op de visitaties?

Het was een hele klus om de stapels papier (van beleidsplan, voortgangsrapporten tot begrotingen en jaarrekeningen) te doorworstelen. Vaak ging ik dan nog een kijkje nemen op de website van de organisatie. Als het kon verzamelde ik ook promotiemateriaal van de organisatie. Vooraf stelde ik een aantal vragen op, met verwijzing naar de documenten.

Ook het vooroverleg van de visitatiecommissie (aan het begin van de dag) was erg nuttig. Vaak bleek meteen dat we dezelfde aandachtspunten hadden.

Maar hoe goed de voorbereiding ook was, de spontane vragen naar aanleiding van de presentaties van de organisaties bleken achteraf de boeiendste.

Heb je bepaalde suggesties in functie van volgende visitatiecyclus?

Het zou in elk geval een goed idee zijn om de visitatiecyclus te hernemen. De strakke indeling: 30 minuten 'presentatie' en dan 'vragen' zou ik verlaten.

Een dialoog aan de hand van de presentatie van de organisatie kan best onmiddellijk starten. De presentatie neemt doorgaans wel een hele voormiddag in beslag. Nadien terugkomen op de formele criteria en de financiën vind ik een goede zaak. Een grotere soepelheid naar wie namens de organisatie deelneemt, lijkt me ook aangewezen. Over financiën is het vaak nuttiger praten met de boekhouder dan met de directeur. Een korte rondleiding in de organisatie zou ik leuk vinden. Als organisaties dat willen lijkt me de aanwezigheid van een vrijwilliger ook zinvol.

WARD GOVAERTS

ex-docent afstudeerrichting Sociaal-Cultureel Werk, Karel de Grote Hogeschool; actief in tijdelijke projecten voor organisatiebeleid, volwasseneneducatie, hoger onderwijs bezocht 13 volkshogescholen

Voor het eerst werden alle sociaal-culturele volwassenenorganisaties gevisiteerd door een visitatiecommissie. Is dit een positieve benadering?

De visitatie leek me wel echt een externe toets van planning en uitvoering in de vorm van een vrij grondige bevraging en bespreking. De visitatie fungeerde veeleer als ondersteuning dan als controle.

Ik had de indruk dat er open geantwoord werd, waardoor de visitatie meer dan eens resulteerde in een goede dialoog. De gesprekken werden goed geleid door de betrokken ambtenaar, er werd ruim de tijd genomen voor een grondige bespreking. De verslaggeving door de administratie was zorgvuldig en toch bondig genoeg om “leerzaam” te zijn. We namen steeds de tijd om achteraf, in de regel nog ter plaatse; een synthese van de bevindingen te maken in de vorm van een lijst van sterktes, zwaktes en aandachtspunten. Dit dwong ons zelf tot synthese en focus op het belangrijkste per parameter. Ik meen dat organisaties daardoor grote duidelijkheid kregen over de essentie van de bedenkingen.

De organisaties werden bezocht door twee personen van de admi-

nistratie en één of twee externe deskundigen. Hoe heb je de samenstelling ervaren? Denk je dat de organisaties het inschakelen van externe deskundigen als een meerwaarde ervaren hebben?

De commissie was “divers” samengesteld (man/vrouw, autochtoon/allochtoon). Een positief gevolg hiervan is onder meer dat vanuit diverse referentiekaders gekeken en gesproken werd.

Je visiteerde samen met Anissa Akhandaf alle volkshogescholen. De werksoort ‘volkshogescholen’ werd, in tegenstelling tot de andere werksoorten, door twee dezelfde externe deskundigen gevisiteerd. Komt deze keuze de organisaties ten goede?

Daarvan ben ik overtuigd. Je kan van referentiekader wisselen en je voorkomt een al te eenzijdige benadering. Wanneer we onze conclusies formuleerden, werden deze daardoor zeker verrijkt. Bij de Vormingplus-centra had de commissie steeds dezelfde samenstelling zodat dezelfde aanpak gold bij iedere visitatie. Vergelijking en gelijkberechtiging waren mogelijk. We konden achteraf ook een soort synthesesrapport maken dat hopelijk een meerwaarde biedt bij de beleidsvoering in en over deze sector.

Hoe heb je je voorbereid op de visitaties?

De administratie bezorgde heel veel informatie. De voorbereiding gebeurde door consultatie van de websites van de organisaties, door lectuur van lange termijn beleidsplannen en de jaarlijkse verslaggeving over de uitvoering ervan. Daarbij noteerde ik vragen en bedenkingen rekening houdend met de parameters (beoordelings-elementen). Praktisch en organisatorisch verliep alles goed.

Heb je bepaalde suggesties in functie van volgende visitatiecyclus?

Duidelijkere rapportage-instructies aan de organisaties zijn wenselijk, liefst een systeem van zelfevaluatierapport zoals in het hoger onderwijs. Het zou nuttig zijn organisaties te stimuleren tot meer synthese, meer selectie, minder volume, minder herhalingen. Toch ontbraken er soms belangrijke gegevens in de rapportage zoals bijvoorbeeld basisgegevens over de streek of gegevens over de bijscholing van personeel. Systemen van kwaliteitszorg, financieel beleid (niet de begroting en rekeningen) en vooral het VTO-beleid en het organisatorisch beleid hadden meer aandacht moeten kunnen krijgen tijdens de

visitatie. Aan de organisaties zou kunnen gevraagd worden om bij een diepgaandere bespreking die facetten meer te documenteren. De aanwezigheid van een mondig lid van de Raad van Bestuur en liefst van de voorzitter zou steeds verplicht moeten zijn en dit voor de hele dag.

Men moet zeker waarborgen dat de gespreksleiding goed gebeurt (dat was wel het geval), maar eigenlijk had dit ook slecht kunnen zijn. De rol van de gespreksleider zou moeten beschreven worden en zou - bij de samenstelling van de visitatiecommissie - doordacht toebedeeld moeten worden.

Het bezoek ter plaatse was meestal goed voorbereid door de organisatie (en door de visitatiecollega's). De voorstelling van de organisatie nam herhaaldelijk wél teveel tijd in beslag. Veel van wat verteld werd, hadden de commissieleden al gelezen. Er zou wel de mogelijkheid moeten zijn om ter plaatse - naast de eigen lectuur - bijkomende info te vragen.

11. EN DAN IS ER NOG...

Naast het werk rond haar 'core business', de belangenbehartiging in het kader van het decreet, is de FOV ook op andere domeinen actief geweest. We geven in vogelvlucht een beeld van de andere dossiers en structuren die in 2009 onze volle aandacht kregen.

PROVINCIES

In 2008 bouwde de FOV de relaties met de Vlaamse provinciebesturen en de Vlaamse Gemeenschapscommissie in Brussel verder uit. De Federatie had in 2009 een gesprek met alle gedeputeerden (of minister) voor Cultuur in de verschillende provincies.

De FOV organiseerde ook provinciale werkgroepbijeenkomsten. De FOV-lidorganisaties namen het provinciaal cultuurbeleid (en specifiek de subsidiëring) onder de loep. De bevindingen van deze werkgroepen vormen de basis voor verdere provinciale acties van de FOV.

FISCALE ATTESTEN

De FOV blijft trekken aan de (zeer logge) kar van de fiscale attesten. De federale overheid talmt enorm met het verlenen van erkenningen voor het uitreiken van fiscale attesten. Deze attesten zijn nochtans noodzakelijk voor tal van organisaties om belastingvrije giften te kunnen innen. In 2009 had de Federatie onder meer een gesprek met het kabinet van minister voor Administratieve Vereenvoudiging Vincent Van Quickenborne.

SARC

Ook de SARC (Strategische AdviesRaad voor Cultuur), waarin onze sector en de FOV goed vertegenwoordigd zijn, heeft niet stilgezeten. De Raad bracht adviezen uit over de samenstelling van de beroepscommissie voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk, vergoedingen voor vrijwilligerswerk, de beperking van de uitvoering van het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk binnen de beschikbare kredieten, betere regelgeving en de beleidsnota Cultuur.

DE VERENIGDE VERENIGINGEN

De FOV is een actief lid van de Verenigde Verenigingen, het erkende samenwerkingsverband van en voor middenveldorganisaties in Vlaanderen. De Federatie volgde vanuit de kerngroep van het platform alle beleidsontwikkelingen voor het middenveld op de voet.

EVC EN KWALIFICATIESTRUCTUUR

EVC en het decreet op de kwalificatiestructuur plaatsen onze sector voor grote uitdagingen. De FOV wil samen met haar achterban nagaan hoe onze sector zich tegenover EVC en kwalificaties kan verhouden. Als eerste stap organiseerden SoCiuS, de FOV, het Forum voor Amateurkunsten en het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media samen een infomoment. In de loop van 2010 vindt een brede consultatie plaats.

ISOC

Het ISOC (Intersectoraal Overleg Cultuur) is een informeel overlegplatform voor de diverse cultuursectoren in Vlaanderen en behartigt de sectoroverschrijdende belangen van zijn leden. De FOV maakt er ook deel van uit.

Het ISOC is het voorbije jaar voornamelijk bezig geweest met dossiers als de billijke vergoeding, auteursrechten, de gratis provinciale vrijwilligersverzekering, de postbedeling van verenigingsdrukwerk.

ZICHTBAARHEID SECTOR

In 2009 legden de FOV en SoCiuS de fundamenteën voor complementaire projecten om de zichtbaarheid van onze sector te verbeteren. Zowel bij publiek als politiek. 2010 wordt het jaar waarin de eerste concrete uitvoering zal plaatsvinden.

Een uitgave van:
FOV - Belangenbehartiger van
het sociaal-cultureel volwassenenwerk
Gallaitstraat 86 bus 12
1030 Brussel
Tel. 02/244.93.39
Fax 02/244.93.31
info@fov.be
www.fov.be

Bijdragen:

Tine Buffel
Karine Cleynhens
Nele Cornelis
Liesbeth De Winter
Sam Deckmyn
Ward Govaerts
Mil Kooyman
Claire Luyten
Dirk Van Aerschot
Dirk Verbist

Foto's:
Frank Toussaint
www.franktoussaint.be

Vormgeving:
Mieke Smalle
www.mmmieke.be

Druk:
Sintjoris, Merendree

Brussel, februari 2010

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Verbist

FOV - Belangenbehartiger van
het sociaal-cultureel volwassenenwerk
Gallaitstraat 86 bus 12
1030 Brussel

T 02-244 93 39
F 02-244 93 31

info@fov.be
www.fov.be

